

GRONINGER

ALGEMEEN

VOOR

STAD GRONINGEN

COURANT.

DAGBLAD

DE

EN OMMELANDEN.

PATENTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad Groningen roepen de Patentpligtigen, welke zich in het vierde Kwartaal van het Dienstjaar 1837 tot bekoming van Patent hebben aangegeven, op, om hunne Patenten, van Dingsdag, den 1 Augustus tot en met Zaterdag, den 5 daaraanvolgende, telkens des voormiddags van 10 tot des namiddags 1 uur, met opgave van de Verpondingsletter en het Nummer, in persoon ter Stads Secretarij te komen afhalen.

Zullende na verloop van laatstgenoemden dag al de onafgehaalde Patenten worden gesteld in handen van de Deurwaarders der Directe Belastingen, ten einde door hen, in gevolge art. 2 van Zijner Majesteits besluit van den 17 December 1820, aan de Huizen der belanghebbenden te worden bezorgd, onder genot van 10 Cents.

Gedaan in het Raadhuis te Groningen, den 27 Julij 1837.

Burgemeester en Wethouders: J. F. VAN IDDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: J. H. M. HORA SICCAMI.

DUITSCHLAND EN AANGRENZENDE RIJKEN.

BERLIJN den 24 Julij.

Z. M. de Koning van Hanover is, volgens berigten van daar, onvermoeid met de staatsaangelegenheden bezig. Van des morgens 6 uren werkt hij alleen in zijn kabinet en van 8 uren met zijne ministers. Alhoewel het Duitsch zijne moedertaal niet is, zoo hindert hem zulks niet, om zich met zijne ingezetenen in die taal steeds te onderhouden en zich duidelijk en klaar uit te drukken.

Van den 27sten. Alhier is officieel een verdrag bekend gemaakt, 't welk den 3 Junij l.l. in deze stad, door de heeren *Michaëlis*, *Windhorn* en *Westphal*, als gevolmagtigden van Z. M. den Koning van Pruisen, en de heeren *r. Scherff* en *Rochussen*, als gevolmagtigden van Z. M. den Koning der Nederlanden, is gesloten, ter bevordering der wederzijdsche Pruisische en Nederlandsche handelsbetrekkingen. Hetzelve behelst, onder anderen, dat de Pruisische schepen, welke in de Nederlandsche havens, en wederkeerig de Nederlandsche, die in de Pruisische havens binnen komen, geene hoogere tonnen-, sluis-, loods- en andere dergelijke gelden zullen betalen, dan van de nationale bodems wordt gevorderd. Desgelijks zullen van alle voortbrengselen en goederen, welke regstreeks met Pruisische schepen en uit eene Pruisische haven naar eene Nederlandsche haven worden gevoerd, en omgekeerd, van de zoodanige, die met Nederlandsche schepen, uit eene Nederlandsche, naar eene Pruisische haven worden overgebracht, geene hoogere regten worden gevorderd, dan van die, welke op de respectieve nationale bodems zijn ingeladen; — terwijl deze verschillende bepalingen zoowel op de zee-, als op de riviervvaart van toepassing zullen zijn. Als Pruisische en Nederlandsche schepen zullen worden beschouwd de bodems, welke in de onderscheidene Staten, volgens bestaande wetten en reglementen, als zoodanig worden aangemerkt.

Ter bevordering van de Rijnvaart, zijn aan de Nederlandsche schepen al die voordeelen toegekend, welke de Pruisische schepen op den Rijn genieten, en daarentegen erlangen de Pruisische schepen vrijdom van den Rijntol, bepaald bij het tarief, letter C, voor de goederen, die Rijn-af worden gevoerd, om in Nederland te worden uitgeladen; — vermindering voor de helft voor alle goederen, die uit Nederland Rijn-op worden gebragt, en algeheel vrijdom van regten op de binnenvaart van Lobith tot Gorinchem.

Wijders verklaren de beide partijen zich met elkander, onder wederzijdsche, volkomen gelijke concessien, te willen verstaan ten aanzien van de regeling der stoomvaart, en de toelating van eene, naar de behoefte gewijzigde, concurrentie. Desgelijks verbinden zich de beide partijen, om, bijaldien zij zich eenmaal zullen hebben verstaan wegens den aanleg van eenen de grenzen passerenden ijzeren spoorweg, aan dien weg al die voordeelen te zullen vergunnen, welke aan andere dergelijke spoorwegen zijn, of zullen worden vergund. Eindelijk behouden zij zich voor het openen van nadere onderhandelingen, ter bevordering van ruilhandel der wederzijdsche voortbrengselen, en verbinden zij zich vooreerst, om, binnen een jaar, geen verbot van in- en uitvoer te verordenen van voortbrengselen, nitsluitend hunne Staten betreffende; — geene nieuwe regten te heffen van, of de bestaande regten te verhoogen op dergelijke voortbrengselen; — hunne onderdanen deel te laten nemen aan alle premien, of tolvergoedingen, welke in hunne Staten aan de inboorlingen zijn of zullen worden verleend.

FRANKFORT den 26 Julij.

De zittingen der Deutsche Bondsvergadering zijn tot de helft van Augustus geschorst.

— De ongerustheid van vele ingezetenen van Hanover, wegens de strekking van het bewuste koninklijk patent, schijnt merklijk bedaard te zijn sedert de henoeming der commissie tot bezadigd onderzoek der staatsregeling, daar zij uit mannen bestaat, welke het algemeen vertrouwen in groote mate bezitten. Ook ontbrekt het aldaar niet aan lieden, welke met den tegenwoordigen stand der zaken niet tevreden waren, de wijziging der constitutie verlangen en het regt des Konings verdedigen, om deswege naar goedvinden te handelen.

— In brieven uit Weenen leest men, dat Keizer *Ferdinand* aan Z. M. den Koning der Nederlanden en aan Z. K. H. den Keurprins Mederegent van Hessen het grootkruis der Koninklijk-Hongaarsche orde van St.-Stephanus heeft doen overreiken.

— Van de Italiaansche grenzen wordt, d. d. 14 Julij, het volgende geschreven: De *cholera* rigt te Napels en in Sicilië vreeselijke verwoestingen aan. Door deze ramp is in Italië alle handelsverkeer en kunstvljtbetdrijf gestremd; want nog wordt algemeen geloofd, dat de *cholera* besmettelijk is. De Pauselijke Staten zijn formeel gebarricadeerd, en als deze toestand nog lang voortduurt, zullen de verliezen onnoemelijk zijn. Het ontwerp tot het aanleggen van eenen spoorweg door het Lombardisch Venetiaansch grondgebied is thans door de hoogste overheden stellig goedgekeurd en zal, hoopt men, weldra in uitvoering gebragt worden. De voordeelen, welke Noord-Italië daaruit trekken zal, springen in het oog, vooral wanneer ook een spoorweg Triëst met den Donau verbinden zal, tot welk einde te Triëst zich eene maatschappij gevormd heeft. — De berigten uit Spanje billijken volkomen de slechte meening, welke men van de regering van Madrid koestert. Een iegelijk alhier ziet in, dat de Madridsche gezagvoorders niet de minste sympathie in het land ondervinden, noch voor zich zelven eenig begrip hebben van hunne gesteldheid, en van hetgene nood doet. Overigens begrijpt men het gedrag der Christino-generaals niet, die of met volle blindheid en volkomene onbekwaamheid geslagen schijnen te zijn, of wel van het begin van den oorlog af aan de zaak verraden hebben, voor welke zij voorgeven te strijden.

Van den 27sten. Uit Karlsruhe wordt, d. d. 22 Julij, hetgene volgt gemeld: De sedert kort opgerigte *Allg. Staats-Zeitung* bevat het onderstaande schrijven uit Amsterdam van den 12 dezer: *Baron R. Fagel* is naar Londen vertrokken, om van wege onzen Koning de Konin in *Victoria* geluk te wenschen. Met de zending van dezen diplomaat, die zich steeds met het onbepaalde vertrouwen der geheele Koninklijke familie ziet vereerd, brengt men de meer dan waarschijnlijke huwelijksvereeniging in verband tusschen de Britsche Koningin en eenen der zonen des Prins *van Oranje*, welk huwelijk, naar luid van alle door onze voornaamste Huizen uit Londen ontvangene berigten, daar niet meer in twijfel wordt getrokken, hoe zeer ook *Leopold* te Brussel al zijnen invloed aanwendt, om deze familieverbintenis met het Vorstenhuis van *Oranje* te beletten. Het is wel te begrijpen, dat de volks-sovereiniteit er op bedacht is en voortgaat, de jonge Koningin hare bloedverwanten aan te hevelen; maar wij weten uit eene goede bron, dat de neiging der Vorstin door hare teederminnende moeder niet wordt gedwarshoemd, en dat de haar omgevende staatslieden, zelfs lord *Durham*, met hare wenschen instemmen. Zelfs moet de overleden Koning *William* officieel

zijn geweest van de gedachte, om, door het huwen der Prinses *Victoria* met eenen Koburger Prins, aan de bevestiging van den tegenwoordigen troon in België eenen nieuwen waarborg te geven.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN den 27 Julij.

De uitslag der verkiezingen in de city is heden bekend geworden. Erkende Whigs, de heeren *Wood*, *Crawford*, *Pattison* en *Grote* zijn weder benoemd, de drie eersten met eene vrij aanzienlijke meerderheid, laatstgenoemde, tegen den heer *Palmer*, den Tory-kandidaat, met slechts zes stemmen. Toen de heer *Palmer* na de verkiezing aan het woord wilde komen, werd hij door een verwaarloosd geraas en gefluit daarin genoegzaam verhinderd.

Bij de verkiezing te Westminster wordt de kamp levig gevoerd tusschen den generaal *Evans* en sir *George Murray*, een' warmen Tory. Over en weder heeft men levige redevoeringen gehouden; het schijnt, dat de generaal *Evans* de meeste kans heeft, om benoemd te worden.

Over het algemeen vallen de keuzen, voor zoo veel zij thans bekend zijn, in den zin der bedaarde liberalen uit. In Marylebone schijnen de Torys de overhand te zullen behouden.

— Gisteren zijn hier de heeren *Cocking*, *Green* en anderen in den tuin van den Vauxhall in eenen luchtbol opgestegen, welke eene bijzondere soort van parachute had; dezelve was bol van onderen, waardoor de wederstand-biedende kracht bij het dalen met de helft zoude worden verminderd. Hetzij dat de nieuwe soort van toestel niet zeker genoeg was, hetzij dat plotseling opkomende wolken de luchtreizigers eenigermate ontstelden — vast gaat het, dat, toen de ballon nauwelijks tweehonderd voeten hoog was, er een gedeelte van den toestel losraakte. Ware men toen onmiddellijk gedaald, er zoude wellicht geen ongeluk hebben plaats gehad. Men verloor de luchtreizigers door de wolken geheel uit het oog; doch het blijkt, dat spoedig daarna de parachute geheel van den luchtbol losraakte, en met de pas agiers onlaag stortte met dat bedroevend gevolg, dat de heer *Cocking* geheel verpletterd in eene weide is terug gevonden. De andere reizigers, op boomen nedergekomen, zijn gelukkig, met weinig letsel, gered.

— In den *Spectator* leest men het volgende voorval:

De Fransche dagbladen hebben gesproken van een geheim bezoek, hetwelk de Koning der Belgen bij de Hertogin van Kent zoude hebben afgelegd. Men beweerde, dat Z. M., te Londen aangekomen zijnde, een langdurend gesprek met zijne zuster had gehad in eene herberg van Hammersmith-Green. In de bijzonderheden kan eenige onjuistheid bestaan, maar de daadzaak op zich zelve is waar. De Koning der Belgen had in de herberg, waar de conferentie zoude plaats vinden, het gewaad van eenen Franschen kok aangetrokken, ten einde beter het incognito te bewaren. De lange duur van dit gesprek had gedurende den avond de aandacht der politie gaande gemaakt, ten gevolge waarvan de Koning der Belgen, zijne metamorfose vergetende, aan eenen der politie-beambten slagen uitdeelde; voor eenen commissaris van politie gevoerd zijnde, herkende deze zijnen ouden meester, a's hebbende denzelfden op Claremont gediend, en deed den Koning en de Hertogin op vrije voeten stellen.

Van den 26sten. In Ierland maken de radicalen ijverig gebruik van eenen brief, door den minister *Russell* aan den onderkoning, lord *Mulgrave*, gezonden, waarin hem verzekerd wordt, dat de Koningin ten hoogste met zijn bestuur tevreden is, en hem verzoekt op den tot hertoe door hem betreden weg voort te gaan; dat zij niets vuriger verlangt, dan hare Iersche onderdanen in het vol genot van gelijke burgerlijke en politieke regten met de overigen te zien, waartoe zij ten volle gerechtigd zijn.

— De ministeriëlen en radicalen zoeken overal hunne tegenpartij afbreuk te doen door pogingen, om de kiezers te doen gelooven, dat de Torys, zonder onderscheid, gemeene zaak met den Koning van Hanover maken, wiens onlangs uitgevaardigd patent zij in het donkerste licht trachten te plaatsen. Dr. *Lushington*, die voor Tower-Hamlets weder is ingekozen, heeft beloofd, in de volgende zitting het voorstel te zullen ondersteunen, om dien Monarch van zijne aanspraak op erfopvolging in Engeland vervallen te verklaren.

Van den 27sten. De luchtbol van de heeren *Green* en *Spencer*, die den ongelukkigen heer *Cocking* medegevoerd had, is in het dorp Oldham neêrgekomen, nabij Maidstone, op 28 mijlen van Londen; volgens het door den heer *Green* van deze luchtreis medegedeelde relaas, is dezelve allergevigst geweest; de luchtreizigers zijn tot de hoogte van 23,400 voeten of 4½ mijlen gestegen; de barometer teekende op die hoogte 13/20. De reis had 1 uur en 20 minuten geduurd.

De heeren *Green* en *Spencer* hebben te Town-Mailing overnacht, en door het zonderlingste toeval zijn zij gehuisvest geworden bij den eerw heer *Monkey*, zoon van den majoor *Monkey*, den luchtreiziger, die, den 23 Julij 1785 te Norwich per luchtbol opgestegen, op 20 mijlen afstands van Lowestof in de zee is gevallen.

Eerst toen de luchtreizigers te Wrotham aankwamen, vernamen zij het ongelukkige lo van den heer *Cocking*. Deze was 61 jaren oud en had de 25 laatste jaren van zijn leven doorgebracht met eenen toestel te herkennen en tot volkomenheid te brengen, die een zoo groot ongeluk heeft te weeg gebragt. Intusschen meent de heer *Green*, dat, indien niet op het oogenblik toen de parachute van den bol losraakte, eene buitengewone drukking der dampkringslucht hadde plaats gegrepen, de reëlatie zonder hinder zoude zijn volbragt geworden.

Op het lijk van den heer *Cocking* heeft eene schouwing plaats gehad. Al zijne ribben waren gebroken, even als van iemand, die eenen zwaren slag op de borst had bekomen; de knieschijven waren ontwricht, en rondom den hals zag men de teekenen, die hij allen, die van eene groote hoogte vallen, worden waargenomen. De bol bevond zich op eene hoogte van 5000 voeten toen de parachute losraakte; dit was 3000 voeten minder, dan de heer *Cocking* gewenscht had. Tot op het oogenblik, toen de toestel van den heer *Cocking* geheel van den bol losging, had hij, nog met de reizigers sprekende, de grootste beradenheid en moed betoond.

Met een pijnlijk gevoel voegen wij er bij, dat vóór dat de, met de lijkschouwing belaste, geneesheer was aangekomen, de herbergier het ongeluk tot eene spekulatie had gemaakt, door het lijk en de parachute voor 6 pences per persoon aan het publiek te vertoonen; op de hem deswege gedane aanmerkingen antwoordde hij, dat hij in zijn huis meester was, om te doen wat hij verkoos. Het meest daarbij te bejammeren is, dat er eenige gedeelten van den parachute-toestel verdwenen waren, doordien velen der talrijke bezoekers er iets van hadden medegenomen.

FRANKRIJK.

PARIJS den 25 Julij.

Het berigt van *Abd-el-Kaders* vermoording, dat door verscheidene couranten uit de dagbladen van Toulon was overgenomen, heeft zich tot dusverre niet bevestigd. Het Gouvernement heeft te dezen aanzien geenerlei tijding ontvangen.

Even zoo is het gesteld met het gerucht van het overlijden der Koningin van Napels, hetwelk door een Duitsch blad was verspreid; het ministerie van buiteland. zaken heeft niets ontvangen, hetwelk regt zoude kunnen geven, om dat berigt als gegrond aan te merken. (*Charte.*)

— De heer *de Genoude* is heden voor den regter van instructie verschenen, door wien hij vriedelaffvrij is ondervraagd geworden. Hij is beschuldigd, gezamenlijk met de heeren *Berryer* en *Walsh*, de hertogin van *Berry* en haren zoon in Frankrijk te hebben willen terug voeren, burgeroorlog te verwekken en het gevestigde gouvernement omver te werpen. Deze beschuldiging grondt zich op eenen brief van dankzegging, door den heer *de Genoude* aan de hertogin van *Berry* geschreven en welken de heer *Walsh* moest overbrengen, alsmede op eenen door den heer *Berryer* aan den heer *Walsh* geschreven brief.

De heer *Berryer* heeft gisteren brief regstreeks aan de prinses geschreven. Hij heeft slechts het opstel gezet op twee enveloppen van brieven, welke aan de beide prinsessen waren gezonden, om ondersteuning van haar te verzoeken. De heer *Berryer*, die voor het hof van assises had gepleit, trad te drie uren bij den regter van instructie binnen, op het oogenblik dat de heer de *Genoude* zijn interrogatoire onderteekende.

Het hof van assises heeft den 23sten den generaal *Donnadieu* veroordeeld tot 2 jaren gevangenisstraf en 5000 francs boete, wegens het uitgeven van een werk, getiteld: *De l'homme et de l'état actuel des choses*. De *Quotidienne*, die eenige zinsneden uit dit werk had overgenomen, is vrijgesproken.

Van Mont-d'Origny (Aisne) wordt, dd. 21 Juli, gemeld: Heden is alhier een vrouw, *Honorine Bocheux*, die slechts zes maanden zwanger was, van vijf kinderen, drie jongens en twee meisjes, bevallen, die allen levend ter wereld kwamen, maar weinige oogenblikken daarna zijn gestorven. Den 18 Februarij 1836 was deze zelfde vrouw van twee jongens bevallen, zoodat zij in 18 maanden 5 jongens en 2 meisjes heeft gebaard.

De telegraaf heeft heden vier dépêches uit Spanje aangebragt. Twee derzelve, de eene uit Marseille, van den 22sten, de andere uit Bayonne, dd. 23 dezer, zijn hereids door ons medegedeeld. De twee overige zijn van den volgende inhoud:

» BAYONNE, den 24 Juli.

» Den 20sten zijn negen bataljons en vijf eskadrons der Carlisten, aangevoerd door *Zarateguy* en *Elio*, de Ebro tusschen Haro en Miranda overgetrokken. Eene den 19den uitgevaardigde proclamatie kondigt aan, dat het doel dezer beweging is, om den marsch van Don Carlos naar Madrid te ondersteunen.

» BORDEAUX, den 24 Juli, 5 uren des avonds.

» Een rapport van *Oraa*, van den 16den des morgens, begroot het verlies des vijands, in het gevecht van den 15den, op meer dan 1500 man, waaronder 400 gevangenen, een groot aantal deserteurs, 45 wagens, eene menigte wapenen en oorlogsmaterieel. Nopens de rigting, welke de Pretendent neemt, wordt niet stelligs gemeld.

— Men schrijft uit Barcelona van den 16den:

De jongste rapporten uit Mauresa melden, dat den 16 dezer, den genschen dag, eene levendige kanonnade in de rigting van Jallens is gebeurd. *Orlistendo* heeft den doortocht aan den baron de *Meer*, die op Bergo aanrukte, wilen betwisten. De generaal is er in geslaagd, zich van eenige leden der Carlistische junta te bemagtigen; *Orlistendo* is geslagen.

De dagbladen van Barcelona bevatten de bijzonderheden van het gevecht, dat bij Valencia door den generaal *Oraa* aan de achterhoede van Don Carlos geleverd is. Aan den *Guardia Nacional* wordt deswege uit Valencia van den 16den geschreven:

» Onze generaal *Oraa* en onze dappere troepen hebben gisteren de benden van den Pretendent bij Chiva totaal geslagen. Het gevecht heeft den geheelen dag geduurd en is zeer moordend geweest. Chiva is met bajonetstorm genomen en hernomen. De Navarresen, in gesloten kolommen aanvallende, hadden eerst deze stelling bemagtigd, maar onze soldaten, op nieuw in het vuur-oprakkende en zich op het dichtst gesloten bataljon werpende, sloegen er zich weder door heen en bleven meester van het terrein. Bovendien hebben zij 500 of 600 krijgsgevangenen gemaakt en zijn 3 kompagnien tot ons overgeloopen.

» De Pretendent, zegt men, is in de rigting op San-Mateo gevlugt. Er is bevel gegeven, om al de wagens, welke men kan vinden, naar Cuarta te brengen, om talrijke van alle kanten aankomende gekwetsten naar Valencia te vervoeren. Te Cuarta is het gevecht zeer hevig geweest.

De *Vapor* laat deswege zich volgenderwijze uit:

» De ruitery van *Borso* is ter juistere uur aangekomen. Zij is door Engelsche oorlogsschepen te Vinaroz aan wal gebragt. Eene kolom van 1000 man maakt zich gereed om uit te rukken, ten einde de vlugtelingen en vooral de gekwetsten te verzamelen. Al de beschikbare wagens zijn tot dit oogmerk aangewend geworden. 400 man van *Cabrera's* bende, die krijgsgevangenen waren genomen, hebben opgehouden te bestaan. Indien de factieusen eenig voordeel hadden verkregen, zouden de Engelsche oorlogsschepen eenige honderden troepen en een zeker getal kanonniers ontscheept hebben. Er worden 400 man krijgsgevangenen der Navarresen in de stad verwacht. Dit gevecht is zeer moordend geweest. Indien, zoo als men hopen mag, de generaal *Buerens* al de punten achter den vijand gedekt heeft, moeten de gevolgen geheel buitengewoon zijn. Waarlijk, men mag het er voor houden, dat het ontwerp der expeditie den Pretendent door zijne vijanden is aangeraden geworden. Van allen kant vlugt men voor hem uit, wat verre van hem de vriendenhand toe te reiken. De meeste der bevolkingen, die aanvankelijk zich tot zijne benden gevoegd hadden, zijn in onze stad de wijk komen nemen.

» De Pretendent vindt in Valencia even weinig sympathie als in Katalonië.

» Heden, den 16den, hebben de parochiën van Barcelona den eed op de constitutie van 1837 afgelegd. Al de korpsen der nationale garde en van het garnizoen hebben parade gemaakt. Deze dappere verdedigers van het vaderland hebben, onder de wapens, de constitutie bezworen, die onze vrijheden waarborgen en handhaven moet.

— Donderdag zal het koninklijk gezin het kasteel der Tuilleries betrekken, ten einde de Juli-feesten bij te wonen. Daarna zal Z. M. zich naar het kasteel van Eu begeven.

Den eersten dag zullen er lijkdiensden worden gehouden, en den volgende dag zal de menigte, op onderscheidene plaatsen, met vertooningen, dans-orkesten, vuurwerk, militaire schouwspelen, enz. worden vermaakt. Mevrouw *Garnerin* zal met een' luchtbol opstijgen en met behulp der *parachute* nederdalen.

Van den 27sten. Behalve de twee telegrafische dépêches uit Bayonne (zie hier boven), maakt de Regering nog de volgende bekend:

NARBONNE, den 25 Juli, half vijf des morgens.

» *Oraa* heeft den 15den te Bunol een bulletin van overwinning uitgevaardigd. De bende van *Frage* is den 16den bij Gátara geslagen geworden en heeft veel buit verloren. *Serrador* heeft het beleg voor Castillo opgeheven.

» Den 18den waren te Valencia 165 Carlistische gevangenen en 600 gekwetste *Christino's*; men had er gebrek aan geld.

» Te Barcelona gelooft men, dat de Pretendent op Madrid aanrukt.

Het bulletin van *Oraa*, waarvan in de bovenstaande dépêche melding wordt gemaakt, is van den navolgenden inhoud: » De gisteren geleverde slag is besloten door eene volmaakte overwinning, die vruchtbaar in belangrijke uitkomsten zal zijn. Het ontwerp van den Pretendent, om op Madrid aan te rukken, kan niet volvoerd worden. Twintig bataljons en 12 eskadrons der Carlisten, in eene voordeelige stelling verschanst, zijn door 12 bataljons en 6 eskadrons geslagen geworden. De zedelijke kracht des vijands is vernield. Op het slagveld zijn 300 dooden geteld, 300 gevangenen, bijna alle Navarresen, een groot aantal gekwetsten, 45 legerwagens met allerlei leeftocht en krijgsbenodigdheden, een overgroot getal soldaten, die tot onze gelederen overgeloopen zijn — ziedaar de eerste vruchten dezer overwinning, die den vijand ten minste 1500 man gekost heeft. Wij hebben 40 dooden en 450 gekwetsten; onder deze laatsten verscheidene verdienstelijke officieren. Het getal der gevangenen zoude veel grooter geweest zijn zonder de woede, waarmede het zesde regement ligte infanterie en het eerste regement van linie den vijand hebben aangevallen. De soldaten hebben geen kwartier gegeven. De door *Borso de Carminati* en *Berben* aangevoerde brigaden hebben met buitengewone woede gestreden.

Van den 28sten. De *Moniteur* meldt, dat Koningin *Christina* de orde van het Gulden Vlies aan den hertog van *Orléans* heeft geschonken, en ook, dat zij voor de hertogin de orde van *Marie-Louise* gezonden heeft.

— Men wil weten, dat de heer *Mold* aan de Fransche legatie in Zwitserland instructiën gezonden heeft, betreffende de aankomst van prins *Lodewijk Bonaparte* in dat land; en eene aan het dirigerend kanton gerigte nota doet zien, dat de verbanning van den prins uit het gebied van het Zwitsersche bondgenootschap daarbij stellig wordt geëischt. Men voegt er bij, dat onze gezanten te Weenen en Berlijn aansporing bekomen hebben, om van die beide kabinetten soortgelijken maatregel uit te lokken.

— Het Gouvernement heeft de volgende telegrafische dépêche bekend gemaakt:

BORDEAUX den 26 Juli, half zes des avonds.

Na het gevecht van den 15den is de Pretendent plotseling over Cheyla, Abeguela en Manzanera tot bij Sarrion terug getrokken, alwaar hij den 19den aangekomen en den 20sten weder van die plaats vertrokken is, om in de rigting van Mosqueruela naar de Sierra de Lenares aan te marscheren.

Oraa vervolgde den vijand, en bevond zich den 19den te Chullilla; hij meldt, dat de verliezen van Don Carlos, in het gevecht van den 15den, veel grooter zijn geweest, dan hij in het eerst had geloofd. De minister *Erre* bevindt zich onder het getal der gekwetsten.

Waarschijnlijk zal de Carlistische expeditie alle pogingen aanwenden, om we-

der de Ebro over te trekken, en zal zij daartoe door in Neder-Arragon gebonden worden beschermd.

Het *Journal des Débats* maakt met opzigt tot deze dépêche de volgende aanmerkingen:

De expeditie van Don Carlos tegen Valencia is geheel gemist, en de neerlaag, welke hij bij Chiva in het gevecht van den 15den heeft geleden, hoodzaakt hem, om op de kleine Carlistische vesting Cantavieja op de grenzen van Neder-Arragon terug te trekken. Alle brieven en dépêches laten te dezer zake geen twijfel meer. De oorlogskans keert zichtbaar zich naar de zijde der constitutionele wapenen. Er blijft nu over te weten, of Don Carlos verplicht zal zijn de Ebro weder over te trekken, om in de gebergten van Guipuscoa te vlugten, zoo als men dit heden aankondigt.

NEDERLANDEN.

's GRAVENHAGE den 24 Juli.

De Koning heeft aan de commissarissen van de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij vergund het aanleggen van eenen ijzeren spoorweg van Amsterdam naar Haarlem, op dezelfde voorwaarden, als waarop de uitvoering van dat werk bij vroegere koninklijke besluiten aan de heeren *L. J. J. Serrurier*, *R. le Chevallier* en *W. C. Brade* was opgedragen, onder bepaling, dat genoemde heeren, als eerste concessionarissen; persoonlijk aansprakelijk zullen zijn voor het geheel, tot dat de Maatschappij wettelijk zal zijn tot stand gebragt.

— Terwijl het droogmaken van de Zuidplas van Schieland naar wensch wordt voortgezet, hebben, naar men verneemt, de herhaalde overstromingen, die het Haarlemmer meer in den laatste tijd heeft te weeg gebragt, het hoog bestuur in ernst bedacht doen zijn op het onderzoek van de gevorderde middelen, om, zoo mogelijk, ook die uitgebreide watervlakte droog te maken.

Van den 27sten. Naar men verneemt, zullen van Regerings wege afdrucken worden vervaardigd van den grooten onyx en van de cameën en gesneden steenen, in het koninklijk kabinet van penningen voorhanden, welke tegen vastgestelde prijzen zullen verkrijgbaar worden gesteld; terwijl door den opzigt van het Kabinet, namens Zijne Majesteit, twee afdrucken van gemelden grooten onyx aan de keizerlijke akademie van wetenschappen te Petersburg van geschenken worden aangeboden.

Van den 28sten. Den 7 Augustus vertrekt Z. M. naar het kamp van Reijen; H. M. begeeft zich in het begin der volgende maand, voor eenigen tijd, naar het lustslot het Loo. Na de viering van 's Konings verjaardag keeren HH. KK. HH. Prins en Prinses *Albert* naar Berlijn terug. In het begin der maand verlaten de Koning van Wurtemberg en Hoogstdezelfs beide dochters deze stad, om naar derzelver Staten terug te keeren.

DORDRECHT den 28 Juli.

Gisteren morgen omstreeks half 3 en des namiddags te 2 uren zijn hier, naar Tilburg terug keerende, achtereenvolgend gepasseerd HH. KK. HH. de Prins en Prinses van *Oranje*. Anderhalf uur vóór het passeren dezer laatste, was hier ook doorgelopen een zwaar beladen rijtuig van Hoogstdezelve, waarin 4 dames van haar gevolg, en hetwelk met 6 paarden bespannen was. Met dit rijtuig is op den weg van hier naar Willemsdorp een droevig ongeluk gebeurd; in de afrij van den dijk aan den tweeden tol door koebeesten ontmoet, is het daardoor in zijnen loop gestuit, de voorrijder van het paard gestort, en deze, *Jacobus Bosman*, oud 22 jaren, en knecht bij den paarden-postmeester, ongelukkig doodelijk aan het hoofd gekwetst, hetzij dan door een' hoefslag der paarden, hetzij door een der voorwielen, hetwelk, hoezeer het rijtuig niet over hem heen is gegaan, hem aan het hoofd nog getroffen heeft, zoodat er zich haar en bloed aan gebecht heeft. Hij werd dadelijk opgenomen, maar heeft geen teken van leven meer gegeven.

LEEUWARDEN den 29 Juli. Door het bedanken van den weleerwaarden zeer geleerden heer *W. Muurling*, predikant te dezer stede, wegens deszelfs benoeming door Zijne Majesteit tot hoogleeraar aan het Athenaeum te Franeker, zijn alhier op gisteren geformeerd navolgende twaalf-, zes- en drietalen van predikanten (alphabetisch geplaatst): Iwaalfstal: *Bieburg*, te Edam; *Bosman*, te Sassenheim; *de Haan*, te Oist; *Hupkens*, te Zuidzijpe; *Holwerda*, te Drachten; *Langewagen*, te Parmerend; *Proes*, te Doorn; *Radijs*, te Doesburg; *Reitma*, te Oude en Nieuwe Muiden; *Reddingius*, te Hoogeveen; *Vogel*, te Peins en Zweins; en *Zubli*, te Reinswoude; zestal: *Bosman*, *Langewagen*, *Proes*, *Reitma*, *Radijs* en *Zubli*; drietal: *Bosman*, *Langewagen* en *Proes*; waaruit dienselfden dag is beroepen de weleerwaarde zeer geleerde heer *L. Proes*, predikant te Doorn.

Mengelwerk.

LANDBOUWKUNDIGE MEDEDEELINGEN.

(Vervolg en Slot.)

Het *Algemeen Verslag wegens den staat van den Landbouw in het Koninkrijk der Nederlanden*, gedurende 1835, bevat ten laatste nog eenige nadere opgaven, waaruit wij het volgende ontleenen en wel vooreerst uit het artikel

Toestand van Wegen en Vaarten. Volgens een berigt uit Dranthe, van den Heer *TONCKENS* afkomstig, zoude het voor de Kolonie *Feenhüzen* en de in den omtrek aldaar aanwezige bewoners en voor de provincie Drenthe in het algemeen eene wenschelijke zaak zijn, dat eene door de Maatschappij van Weldadigheid bevoorrees geprojecteerde gemeenschap te water, langs het *Peizer-Diep*, tusschen gemelde Kolonie en de Provincie Groningen werd daargesteld. De ligging der gronden voor de uitvoering van dit plan is niet alleen zeer geschikt, maar de aanwezige stroomen geven daarenboven het geschiktste middel aan de hand, om het kanaal van water te voorzien. » Zoo dit, met een ander, thans (1835) » behandeld wordend plan van aanleg van een kanaal door een groot deel van » deze Provincie, waar een schat van veldvloten, voor zeeweringen bijzonder » geschikt, en uitgebreide hoogte veeën aanwezig zijn, werd uitgevoerd, dan » zoude men, bij de invoering van de voorgedragene wetten op de ontgin- » ningen, de kultuur van woeste gronden in Drenthe met verbazing zien toenemen. » (*Verslag* bl. 196—197.)

Onder de *algemeene aanmerkingen* lezen wij een uitvoerig berigt uit de Provincie Groningen, van den Heer G. REINDERS, waaruit wij het volgende overnemen: » Het Koolzaad en de Boonen worden hier (onder de gemeen- » te Warffum) op rijen geteeld, en wel het eerste produkt geheel, ten » minste bij landbouwers, die met den tijd voortgaan. Het voordeel van het » zaaijen dezer gewassen op rijen wordt hier zoo algemeen erkend, dat daar- » omtrent geen de minste twijfel meer bestaat. De sedert eenige jaren hetere » oogst van het Koolzaad in deze streken, dan wel in andere (ook in deze » Provincie), waar hetzelfde nog niet op rijen geteeld wordt, moet misschien » hoofdzakelijk daaraan toegeschreven worden. Nog dezen herfst (1835) had ik » het genoegen, mij met eigene oogen hiervan te overtuigen, niet alleen in deze » Provincie, maar ook in Gelderland, Zuidholland en Zeeland; want nergens » vond ik, op gelijksoortigen grond, het Koolzaad zoo goed als in dit distrikt » *Hunzege*, waarover mijne mededeeling loopt.... Het is bij iederen prak- » tischen landbouwer ten overvloede bekend, dat, hoe digter het Koolzaad gezaaid » wordt, des te sneller de ontkieming is niet alleen, maar ook, dat daardoor » eerst de groei der jonge planten bevorderd wordt.... De digte zaaijing... » wordt bevorderd door het zaaijen op rijen, zonder dat men daartoe meerder » zaaijaad noodig heeft. Het schoonhouden wordt gemakkelijker, doordien het » op rijen staat, en de wijze van het schoon te maken en schoon te houden is » juist het vruchtbaarheid aanbrengend middel; voordeelen, welke nimmer bij » eene handzaaijing te vereenigen zijn. Ook leert de ondervinding, dat het zui- » veren van Koolzaad op rijen veel minder kostbaar is, dan van dat, hetwelk » uit de hand is gezaaid. Want in het laatste geval is het niet mogelijk, het » land te ploegen of te eggen, zonder de planten te benadeelen, gelijk dit tus- » schen de rijen kan geschieden, terwijl door dit ploegen en eggen het land te » gelijk vruchtbaar wordt gemaakt.... »

Het verbouwen van Paardenboonen op rijen geeft, behalve de reeds bij het » Koolzaad genoemde, nog dit groote voordeel, dat men namelijk gelegenheid » heeft, in Juli, tusschen de rijen, winter-Koolzaad te zaaijen, hetgene op zware » kleilanden steeds de beste resultaten geeft. En ofschoon deze manier van » Koolzaad te verbouwen nog genoegzaam uitsluitend op de Polderlanden en in » het Oldambt in gebruik is, zoo bewijzen toch de hier genoemde proeven, dat » dit op verschillende landen met veel voordeel kan geschieden; zoodat het » wenschelijk ware, dat dit ook elders meer in praktijk werd gebragt, en wel » bijzonder op die gronden, waar het jonge Koolzaad eerst niet best voort wil, » zoo als op zware kleigronden en in die streken, waar men nog meent, niet » zonder braken Koolzaad te kunnen verbouwen. Op zavelachtige gronden, » waar men zonder braken op rood-klaverland Koolzaad teelt, en waar bij » droogte het zaad ook beter aan den groei kan komen, is dit van minder » belang.

» Niet minder belangrijk en voordelig, dan het verbouwen van de aangehaalde » produkten op rijen, is de teelt van roode Klaver, daar dezelve meerder » voedsel geeft, dan het beste oud groenland, en het land verbeterd. Eenige

»landbouwers in dit distrikt hebben, ten gevolge van de goede resultaten der »Klaverleelt, het braken reeds afgeschaff, zoo zelfs dat zij, op meer zand-, »dan kleiachtige gronden, liever Koolzaad op éénjarig Klaverland, (wanneer »men de Klaver na de eerste snede bemest en daarna laat groeijen,) dan op »braakland zaaijen, aangezien hetzelfde meerder beschot geeft. En voerde »men het vee op stal met deze groene Klaver, in plaats van het daar op te laten »weiden, dan zou de landbouwer driemaal meer vee van dezelfde hoeveelheid »lands kunnen voeden en tevens meer mest verkrijgen. Trouwens, de toene- »mende teelt van den Mangelwortel, gevoegd bij het voordeel van de Klaver »groen op stal te voeren, en wellicht door bemesting met Bonkenmeel (Beende- »renmeel), kan binnen korte jaren aanleiding geven, dat ook hier de stalvoe- »dering gedeeltelijk ingevoerd wordt, waardoor niet alleen het braken geheel »zal kunnen gemist worden, maar ook het grootste kwaad in den landbouw, »te veel zwak uitgeput en onbemest land namelijk, zal worden verholpen.» (Ald. bl. 213—217.)

Bovenstaande uittreksels zullen, naar wij vertrouwen, genoegzaam hebben doen zien, hoezeer zoodanig een, over al de Gewesten onzes Vaderlands han- delend en in den gewonen Boekhandel mede verkrijgbaar, Verslag door alle landbouwers en deskundigen verdient gelezen en overwogen te worden.

++

GEDACHTEN.

Dikwijls hooren wij klagten aanheffen over de minachting, die onze Vader- landsche letterkunde bij vreemden wervervaat, en gebeurt het enkel eens, dat de eene of andere vrucht, op Vaderlandschen bodem geplukt, in den vreemden slechts voor middelmatig verklaard wordt, — dadelijk steekt men de trompet der zelfvoldoening op en toont men zich verheugd als een schooljongen, die een blijk van vlijt heeft bekomen. Dat gelijkt, dunkt ons, zoo wat naar eene erkenning van eigene minderheid, of althans afhankelijkheid van vreemde oor- deelvellingen. Wat hebben wij er ons om te bekommeren, of men 'tgeen ons Vaderland schoons en goeds oplevert, bij vreemden ook schoon en goed wil heeten? — Is het niet een zeker gering vertrouwen op eigene kracht, eene zekere minachting voor zich zelven, die dat klagen over vreemde minach- ting voor onze letterkunde, die dat haken naar de goedkeuring van Duitschers en Franschen bij ons te weeg brengt? En waarin ligt nu weer de oorzaak van dat wantrouwen op eigene kracht? Is het niet, omdat wij meenen, dat de vreemden 't beter weten? is het niet een onvoorwaardelijk goedkeuren hunner hooghartige besluiten? is het niet gebrek aan eigen doorzicht, aan eigene kennis? Dikwijls heb ik menschen hooren klagen, dat weer het een of ander uitheemsch maandwerk, of de een of ander jonge sat van een reiziger, zich schampere uit- vallen tegen onze Vaderlandsche letterkunde hadden veroorloofd, die een oogen- blik daarna de diepste onkunde in diezelfde Vaderlandsche letterkunde, welker belang hen zoo zeer scheen ter harte te gaan, verrieden. En toch lazen die men- schen veel; maar, dunkt mij, meer over onze dichters, redenaars, enz., enz., dan wel in hunne werken. Duitsch en Fransch wil men wel lezen, omdat de gansche beschaafde wereld Duitsch en Fransch leest. Jaarlijks komen er duizende en duizende werken der nieuwste literatuur over onze grenzen, en de beste Vaderlandsche zangers laat men van honger omkomen of sluit hen op in de beslommingen des dagelijkschen levens. O! men heeft er zoo weinig voor over, om zich iets aan te schaffen uit het ruime veld der Vaderlandsche letter- kunde. In Duitschland zal ieder burger, ieder handwerksman zijn' SCHILLER be- zitten, en eenige verstrooide stukjes van den eenigen BILDERDIJK, den grooten meester, vindt men schaars in de boekenkast eens rijken liefhebbers, eens jeug- digen zonderlings, of bij een' grijzen geleterde, die ze in der tijd van den maker ten geschenke heeft gekregen. Hoe weinig tijd nog maar rust BILDER- DIJKS asch aan het Sparen, en zijn naam schijnt reeds bij velen vergeten, en zijn roem schijnt uitgedoofd. — Zijne tijdgenooten kennen zelfs zijne schoonste zangen niet. En men zingt uren-lange Jeremiaden over de onkunde der vreem- den met onzen Nederlandschen Parnas!

K.

AANKOMST EN VERTREK VAN SCHEPEN.

Binnengekomen te Amsterdam, den 25 Julij, B. J. Goossens, de vr. Lubbejina, van Nerva, - H. K. Dijkhuis, Sara Anna Cornelia, van Pernau, - J. A. Zeilings, Maïke, en H. Abrahams, de vr. Barbara, beide van Dantzig, - A. A. Wolkammer, Hillegina, van Bremen, - den 27sten, J. D. Flik, Johanna Hillegonda, van Riga, - L. J. Gort, de Onderneming, van Koningsbergen, - A. Pieters, de jonge Pieter, van Bremen, - den 28sten, D. D. de Jong, Wilhelmina Hendrika, van Hull, - Te Hollesloot, den 25 Julij, F. B. Nepperus, Aletta, en H. J. Bronwer, Maria, beide van Riga. - Te Har- lingen, den 24 Julij, J. de Weerd, Pieter, H. W. Kiers, Willem, en D. K. de Groot, de Houthandel, alle drie van Noorwegen. - In het Vlie, den 25 Julij, E. P. Dik, de Vriendschap, van Mandahl, - J. H. de Weerd, Pieter, van Oosterrusoer, - E. R. Zoutman, Geertuida Hendrika, van Drammen, - den 26sten, R. R. Legger, Jozelina, van Riga, - J. H. Jonker, Oude Werf, van Nerva, - G. T. de Jonge, Sikkolina Hoi- ses, van Dantzig, - A. A. Hansen, Gezina, van Eggersund, - E. G. Jonker, Amelia, van Krageroe, kapit. Veen, Margaretha, van Christiaansand, - den 27sten, R. P. Dik, Agatha, van Eggersund, - Te Helvoet, den 24 Julij, A. J. Bakker, de 4 Gebroeders, van New-York, - den 26sten, G. E. Boer, de Harmonie, en den 28sten, H. F. de Jong, Jantina Angelina, beide van Dantzig, - Te Texel, den 29 Julij, M. P. van der Zee, Dorp Gaatsmeer, van Londen, - kapit. van Duinen, Eensgezindheid, van Cardiff, - Te Brielle, den 24 Julij, J. A. Zijl, Ludolf Theodorus, van Nerva, - K. K. de Boer, Hoop en Verwachting, van Riga, - Te Bayonne, den 20 Julij, G. Detmers, de Onderneming, van Amsterdam, - Te Rouaan, den 23 Julij, J. P. Visser, Neptun, van Stettin, - Te Gravesend, den 22 Julij, P. J. de Jonge, de jonge Jan, van Workum, - van Yperen, de jonge Johanna, van Groningen, - den 23sten, R. S. Pinksterboer, de goede Hoop, van Amsterdam, - Te Groningen, den 21 Julij, J. B. de Groot, Margaretha Elisabeth, van Rouaan n. Rostok, - den 22sten, H. Drent, de Eendragt, van Straalsund n. Schiedam, - Te Rendsburg, den 19 Julij, T. Wijnstok, de goede Verwachting, van Havre n. de Oostzee, - M. N. Huizing, Gesina, van Ter- munterzijl n. de Oostzee, - S. J. Jaski, de 2 Gebroeders, van Rotterdam n. de Oost- zee, - W. H. Ketelaar, Jantina Hendrika, en den 20sten, J. E. Posthumus, het jonge Jeltje, beide van Amsterdam n. Dantzig, - J. A. Meijer, de vr. Trijntje, van Am- sterdam n. Lubeck, - G. E. Broekema, Hillechina Christina, van Rotterdam n. Dant- zig, - G. O. Bakker, Zwaantina, van Leeuwarden n. Kiel, - den 21sten, D. D. Klontje, Meinsina, van Dantzig n. Amsterdam, - G. W. Stuit, de Vereenigde Trouw, van Dantzig n. Harlingen, - den 22sten, H. D. Klatter, het Vertrouwen, van Stettin n. Rouaan, - H. J. Dik, de Vriendschap, A. H. Bekker, Gesina, en den 23sten, K. J. Scholtens, Europa, alle drie van Dantzig n. Amsterdam, - P. K. de Boer, Ge- sina, E. H. Bekkerling, de vr. Styna, en P. J. de Vries, de Vr. Geolina, alle drie van Holland n. de Oostzee, - Te Bolderaa, den 14 Julij, H. L. Heeres, de jonkvrouw Elisabeth, van Rotterdam, - Te Straalsund, den 11 Julij, H. Drent, de Eendragt, van Schiedam.

Zeilklaar te Dantzig, den 22 Julij, G. A. Jonkhoff, de vrouw Jantje, naar Duin- kerken.

Vertrokken uit het Vlie, den 26 Julij, N. K. Dijkhuis, Remke, naar Nerva, - W. E. Drewes, Hendrika, naar Drammen, - den 27sten, kapit. Stellingwerf, Johannes, naar Riga, - G. B. de Boer, Diana, naar Nerva, - A. Rozema, Buitenwerf, en kapit. Na- gel, Broederlijke Liefde, beide naar Drammen, - A. K. Mulder, Rensina, naar Chris- tiaansand, - J. A. Hansen, Verwachting, T. A. Hansen, Fortuna, en J. G. Vos, Goede Welyaart, alle 3 naar Noorwegen, - R. Sluik, Zeelust, naar Memel, - T. Eck- meijer, Margaretha Anna, naar Drammen, - H. E. Vos, jonge Dirk, naar Oost- ruseroer, - H. R. Dood, Herstelling, en R. J. Klundert, Jacobina, beide op avon- tuur. - Van Maassluis, den 25 Julij, P. N. Huizing, de Vriendschap, naar Pe- tersburg, - den 26sten, H. H. Potjewij, Alberdina, naar Nerva, - den 27sten, J. J. Wever, Gesina Jacoba, naar Petersburg, - H. T. Bakker, Tjatzina, naar Hamburg. - Van Marennes, den 11 Julij, T. K. Mulder, Margaretha, naar Harlingen. - Van St. Nazaire, den 21 Julij, H. J. Mulder, Wendelina, naar Oleron. - Van Quilleboef, den 16 Julij, G. J. Munneke, Hendrika Margaretha, en den 19den, J. B. Mulder, Catha- rina, beide naar Rostok, - den 22sten, P. T. Swiers, de vr. Alida, naar Rendsburg. - Van Dantzig, den 18 Julij, P. A. Eilens, de jonge Albert, K. A. de Boer, Frans Wil- kens, den 19den, J. J. Legger, Geertuida, en L. W. de Vries, de vr. Jantje, alle vier naar Harlingen. - Van Bolderaa, den 16 Julij, H. J. Tiddens, de Vriendschap, naar Groningen, - O. J. Woldering, Ida Alida, naar Delfzijl, - J. H. Ugen, Anna Sibe- dina, naar Elseneur. - Van Bordeaux, den 21 Julij, J. R. Dood, de vrouw Christina, naar Amsterdam, - G. Wortelboer, Maria, naar Memel. - Van Warnemunde, den 14 Julij, O. G. Stuit, de Eendragt, en L. B. Flonk, de jonge Flonk, beide naar de Oostzee. Komm. Ketelsen, met 1 visch en 4690 robben, d n 1 Julij van de Groenlandsche visscherij vertrokken en den 22 dno te Glückstadt terug gekomen, rapporteert, dat de Harlinger walvischvanger Spitsbergen, komm. H. Rickmers, destijds nog slechts éénen visch gevangen had.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN, WELKE DESOND GEPASSEERD ZIJN.

Den 18 Julij. C. J. Remts, de Gezusters (Amsterdam), van Amsterdam naar Nerva.
P. R. Huisman, Onrust (Dordrecht), van Schiedam naar Riga.
Den 19 Julij. B. A. Potjer, Akke Boon (Sappemeer), van Koningsbergen naar Amsterdam.
W. J. Mellema, jonge Willem (Schiermonnikoog), v. Koningsb. n. Amsterd.
H. G. Sipsma, Neptunus (Amsterdam), van Dantzig naar Amsterdam.
G. S. Vegter, Anna (Veendam), van Dantzig naar Amsterdam.
H. H. Potjer, Herstelling (Sappemeer), van Liebau naar Schiedam.
O. J. Kuiper, Vrouw Jantina (Pekel-a), van Pillau naar Amsterdam.
M. Doewes, Ons Genegen (Schiermonnikoog), van Elbing naar Amsterdam.
E. H. de Grooth, Catharina Engelina (Pekel-a), van Memel naar Harlingen.
Den 20 Julij. G. H. Haverbult, Eendragt (Groningen), van Groningen naar Dantzig.
J. A. Arends, Vriendschap (Dordrecht), van Nerva naar Dordrecht.
W. E. Boswijk, Hercules (Pekel-a), van Edam naar Nerva.
Den 21 Julij. W. D. Kleininga, de Vr. Anna Maria Catharina (Gron.), v. Amst. n. Dantz.
Den 22 Julij. W. J. Stuit, Wigerdina (Veendam), van Terschelling naar de Oostzee.
G. G. Bakker, Hendrika Marchiena (Veendam), van Dantzig naar Amsterd.
B. H. Gust, de Hoop (Pekel-a), van Londen naar Riga.

Den 22 Julij. K. P. Kiewits, Vrouw Regina (Schiermonnikoog), v. Ameland n. de Oostzee.
H. H. Bosker, Cornelius Dasse Vijtor (Pekel-a), van Delfshav. naar Nerva.
P. I. Jobs, Elisabeth Jacoba Tromp (Woudsend), van Amst. d. n. Memel.
W. J. Visser, Vriendschap (Amsterdam), van Vlieland naar Nerva.
T. W. Stuit, Vriesland (Harlingen), van Riga naar Harlingen.

Den 23 Julij. O. J. Woldringh, Ida Alida (Groningen), van Harlingen naar Delfzijl.
H. J. Tiddens, Vriendschap (Groningen), van Riga naar Groningen.
J. K. Wijkmeijer, de jonge Margaretha (Pekel-a), van Riga naar de Maas.
H. J. Kortcr, Anna (Pekel-a), van Riga naar Zaandam.
K. E. Tiktak, Alida Klasina (Pekel-a), van Liebau naar de Maas.

Den 24 Julij. J. G. Boon, Jacoba Hazewinkel (Harlingen), van Harlingen naar de Oostzee.
B. H. Stubbe, Onderneming (Amsterdam), van Amsterdam naar Nerva.
H. G. van Dam, Catharina (Veendam), van Zaandam naar de Oostzee.
J. K. de Weerd, Waakzaamheid (Amsterdam), van Schiedam naar Nerva.
R. R. Tumteler, Geertuida (Pekel-a), van Riga naar Amsterdam.
J. H. Ugen, Anna Sibeidina (Veendam), van Riga naar de Maas.
K. K. Wijkmeijer, Gesina (Pekel-a), van Schiedam naar Liebau.
H. F. Klic, Vrouw Henriette (Rotterdam), van Riga naar Rotterdam.
K. A. de Boer, Frans Wilkens (Veendam), van Dantzig naar Termunterzijl.
J. J. Kortrijk, Stad Groningen (Groningen), van Amsterdam naar Pernau.
O. Houwink, Anna Catharina (Groningen), van Schiedam naar Elseneur.
J. P. Teensma, de jonge Ijpe (Schiermonnikoog), van Amsterd. n. Koningsb.
G. T. Borst, Engelina (Schiermonnikoog), van Amsterdam naar Petersburg.
J. J. Swart, Willemina Laurentia (Groningen), van Schiedam naar Liebau.
J. H. van Wijk, jonkvrouw Maria (Pekel-a), van De fshaven n. de Oostzee.
W. P. Wessels, Udonia (Delfzijl), van Rotterdam naar Nerva.
P. H. Hazewinkel, Catharina Julia (Veendam), van Rotterdam naar Petersb.
A. Hazewinkel, jonge Cornelis (Veendam), van Vlieland naar de Oostzee.
G. Zwanenburg, Johanna Jacoba (Amsterdam), van Amsterdam naar Petersb.
P. J. Carst, Medenblik (Amsterdam), van Rotterdam naar Petersburg.

Den 25 Julij. T. A. Lammerts, Vrede en Vrijheid (Amsterdam), van Amsterdam n. Nerva.
J. R. Brons, Alegonda (Pekel-a), van Amsterdam naar Dantzig.
J. W. Wilkens, de Goede Hoop (Veendam), v. Monnikendam n. de Oostzee.
R. R. Keizer, jonge Ida's (Groningen), van Bayonne naar Kopenhagen.
R. I. de jonge, Bougina (Wildervank), van Groningen naar de Oostzee.
H. L. Roelfsema, Hillechina Geerdina (Veend.), v. de Helder n. de Oostz.

Windgesteldheid. Den 17 Julij O., O.Z.O., Z.O.; den 18den N.O., N., Z.W.; den 19den O., Z., O.Z.O.; den 20sten O., Z.O., O.N.O.; den 21sten O., O.N.O., Z.; den 22sten Z.O., N., Z.W.; den 23sten Z.O. met stilte; den 24sten Z.W., N.W.; den 25sten N.O., Z.

ELSENEUR den 23 Julij 1837.

De Nederlandsche Maatschappij ter bevordering der Nijverheid heeft, in ha- re 60ste Algemeene Vergadering, gehouden te Haarlem, den 6, 7 en 8 Junij 1837, uitgeschreven de volgende

NIEUWE PRIJSVRAGEN:

1. Daar in de laatste jaren de granen, alsmede de gepelde gerst, door den ka- lander of grauworm (*curculio granarius* LINN. *curculio longirostris*) ontzettend veel nadeel geleden hebben, niettegenstaande er vele middelen in het werk gesteld werden, om gezegde granen voor bederf te bewaren; en, daar de middelen, tot nog toe bekend om dit schadelijk insect te weren of te verdrijven, of geheel onvol- doende bevonden zijn, of althans ongeschikt, om in het groot aangewend te wor- den, of eindelijk schadelijk geacht moeten worden, hetzij voor de granen zelve, hetzij voor derzelver bewaarplaats; zoo wordt gevraagd:

Welke zijn de vermoedelijke oorzaken, dat de kalandr de laatste jaren bare schadelijke werking meer algemeen heeft doen gevoelen, en welke voldoende mid- delen kunnen op grond hiervan aangewezen worden, om de granen voor dit in- sekt te behoeden? En tevens: welke zijn de voldoende en onschadelijke midde- len, om dan, wanneer de granen en derzelver bewaarplaatsen met dit insect be- zet zijn, hetzelfde daaruit te verdrijven?

De aanwijzing dier middelen moet vergezeld gaan van voldoende getuigschrif- ten, ter bevestiging, dat dezelve in het groot en met het vereischt gevolg aan- gewend zijn geworden. Op de voldoende beantwoording dezer vraag looft de Maatschappij hare gouden medaille uit. Bewijzen en getuigschriften in te zenden vóór of op den laatsten September 1839.

2. Daar voornamelijk in het jaar 1833, en ook, hoewel in minderen graad, in 1834, een zeer nadeelig bederf in het Koolzaad is waargenomen, hierin be- staande, dat in hijkans alle peulen een meerder of minder getal levende maden of wormen werd aangetroffen, welke de zaadkorrels verteerden, de peulen ge- heel ontledigden en open deden gaan, zoodat van vele stukken weinig of bijna geen zaad kwam, maar zelfs vóór de rijpheid heeft moeten worden afgezicht: zoo wordt gevraagd: »eene zoo veel mogelijk naauwkeurige beschrijving van »het in 1833 en 1834, misschien ook nog later, plaats gehad hebbende peul- »bederf, met aanwijzing en omschrijving van den waren aard des kwaads, der »waarschijnlijke oorzaken, waaruit het ontstaat, en der beste en meest geschikte »middelen om hetzelfde voor te komen.» De Maatschappij looft aan dengenen, die deze vraag ten haren genoegen voldoende beantwoordt, de gouden medaille uit. Bewijzen en getuigschriften in te zenden vóór of op den laatsten Sep- tember 1839.

3. Er zijn, voor vele jaren met de teelt van de Chinese Radisplant in ons vaderland reeds eenige proeven genomen, die geenen voortgang hebben ge- had. Thans wordt deze plant, als Oliegerend gewas, in sommige streken van Duitschland meer algemeen aangekweekt, waarvan voordeelige resultaten worden medegedeeld; zoodat het zaad, volgens opgave van eenigen, de helft van des- zelfs gewigt aan Olie zoude geven, de Raap-olie in sommige deugdzame hoedanig- heden overtreffende; terwijl de koeken een goed voedsel voor het vee opleveren.

Daar het dus van gewigt kan geacht worden, deze teelt op nieuw te be- proeven, en daarvan de uitkomsten te kennen, looft de Maatschappij hare gou- den medaille uit aan dengenen, die niet minder dan één hunder lands met Chineesch Radiszaad zal hebben behouwd, en de meest voldoende uitkomsten daarvan zal hebben verkregen. Hierbij komen in aanmerking: de opgave van den grond, waarop hetzelfde is geboüwd, de beste wijze, om het zaad uit te dor- schen, de hoeveelheid en hoedanigheid der Olie, welke van hetzelfde wordt ver- kregen, en zulks mede in verhouding tot die van het raap- of koolzaad, de eigenschappen der koeken, als veevoeder, en al hetgene verder omtrent dit onderwerp, als belangrijk en der aandacht waardig, kan worden beschouwd; moeiende voorts aan de Maatschappij eene zekere hoeveelheid der olie en koeken, als proeven, worden ingezonden.

De antwoorden, met behoorlijke bewijzen en getuigschriften voorzien, in te zenden vóór of op den laatsten September 1840. Men kan hierover raadplegen het werkje van Dr. A. NUNAN, *Iets voor Landbouwers over de teelt van het Chi- neesch Radiszaad, als oliegerend gewas*. Utrecht, bij N. VAN DER MONDE, 1837, en de aldaar aangehaalde schriften.

4. Aan dengenen, die binnen dit Rijk Japansch Lakwerk vervaardigt, even zoo goed en deugdzam als het beste buitenlandsche, wordt uitgelooft de gou- den medaille en vijfentwintig guldens. Monsters met bewijzen en getuigschriften in te zenden vóór of op den laatsten September 1839.

5. Uit de proeven van Houtsnedeplaten, in de jaren 1816, 1817 en 1820 bij deze Maatschappij bekroond, en in haar Kabinet voorhanden, is op eene vol- doende wijze gebleken, dat deze kunst in ons vaderland de vergelijking met andere natiën gemakkelijk kan doorstaan, maar dat de afdrukken dezer Hout- sneden, zoo als die het publiek worden aangeboden, dikwijls zeer veel te wenschen overlaten.

En alzoo het bekend is, dat deze afdrukken niet op het hout, maar op afgiet- sels getrokken worden, wordt gevraagd: of deze onvolkomene en verwerpelijke afdrukken zijn toe te schrijven aan het gemis van genoegzame diepte en scherpte van de houtsneden, of aan de onkunde en nalatigheid van den afgiets.

En, wanneer mogt zijn uitgemaakt aan wien van beiden dit gebrek mogt zijn toe te schrijven, looft de Maatschappij, in de eerste plaats, hare tweede gouden medaille uit aan den graveur, die drie houtsneden van eene oppervlakte van ten minste 1 of 1½ nederl. palm vierkant aan haar zal hebben ingezonden, waarop zuivere afgietsels kunnen worden gegoten; en, in de tweede plaats, insgelijks de tweede gouden medaille aan den afgiets, die afgietsels van drie houtsneden zal leveren, waarvan de afdrukken, ook op gewoon drukpapier, niets te wenschen overig laten; ten bewijze waarvan vijfentwintig afdrukken, te gelijk met de afgietsels, nevens de bewijzen en getuigschriften, zullen moeten worden ingezon- den vóór of op den laatsten September 1838.

6. Daar het waarschijnlijk is, dat de zonnebloem (*Helianthus annuus* L.) ook in ons vaderland tot nut en voordeel zal kunnen worden aangebouwd; zoo verlangt de Maatschappij, dat men dertig Nederl. roeden met deze plant be- bouwde en van de behandeling en de opbrengst aan potasch en olie naauwkeurig berigt geve, en, zo de berigten en bescheiden voldoende en naauwkeurig zul- len worden bevonden, belooft zij daarvoor hare gouden medaille. Berigten met monsters, bewijzen en getuigschriften in te zenden vóór of op den laatsten Sep- tember 1839.

7. Daar, volgens het *Polyt. Journ. von DINGLER*, B. LVI, S. 150, COAD, te Liverpool, eenige belangrijke proeven genomen heeft aangaande de kustver- lichting, door de verbranding van waterstofgas met zuurstofgas, en daar de toestel voor zoodanig licht, hetwelk sterker, witter en helderder, dan dat van

HOITSEMA, in de Oude Boteringestraat. (Met *autorisatie*.)